

EUROBAROMETER 46.1

**Tabellsammendrag fra
undersøkelsen høsten 1996**

Ordre nr: 1640 / 96

Intervjuperiode: 18 november - 16 desember 1996

Nielsen Norge as, 19. desember 1996

INNHold

Innledning

Metode

Generelt om tolkning

Utvalgseskrielse

Inter-Europeiske spørsmål i EB 46.1	Side 1 - 31
Demografi/bakgrunnsspørsmål	Side 32-46 (blå sider)
Tidligere trendspørsmål og "norske" spørsmål	Side 47-60
Tidligere trendspørsmål og "norske" spørsmål med flere nedbrytninger	Side 1 - 30 (blå sider)
Spørreskjema (Vær oppmerksom på at vi hadde "splitt ballot" for to av spørsmålene. A-utgaven av disse spørsmålene er gjengitt på de 2 siste sidene.)	

Innledning

Denne rapporten inneholder de tabellmessige hovedresultater fra Eurobarometer 46.1. I Norge er undersøkelsen som vanlig utført for og i nært samarbeide med NSD. Alle rådata fra undersøkelsen sendes både til NSD og til INRA (Europe) for videre analyse og sammenligninger med de tilsvarende resultater i andre land i Europa.

Intervjuarbeidet i Norge er utført i perioden 18. november - 16. desember 1996. Intervjuperioden er altså forholdsvis lang, noe som skyldes frafall fra noen intervjuere. Nye skjemaer måtte da sendes til andre intervjuere i samme områder.

I denne sammenheng må man være klar over at spørreskjemaet er ganske langt og tildels krevende både for intervjuere og respondenter.

Gjennomsnittlig intervjutid har vært 1 time og 5 minutter.

Utvalgsbeskrivelsen viser bl.a. at vi er underrepresentert blant bosatte i Oslo. Ved utkjøring av svarfordelinger, er utvalget som vanlig veiet på kjønn, alder, geografiske områder og distriktstyper i henhold til befolkningsstatistikken.

"Vektene" følger også med i dataleveringene.

Metode og utvalg

Undersøkelsen er gjennomført ved personlige intervjuer, blant landsomfattende og i prinsippet representative utvalg av personer over 15 år.

Utvalgene er stratifisert på landsområder - og innen hvert område på kommunetyper etter grad av tettbebyggelse, - alt i henhold til offisiell befolkningsstatistikk. I de kommunene som representerer hvert område i henhold til vårt såkalte "master sample", er startadresser for intervjuing trukket på random fra telefonlister over private abonnenter. Omkring hver startadresse kan det gjennomføres intervju i opptil 8 husstander etter et bestemt mønster. Det gjennomføres kun ett intervju pr. husstand, nemlig med den person som først fyller år. Det er foretatt inntil 3 gjenbesøk før evt, erstaningsintervju med annen person i området.

Generelt om tolkninger av resultatene

Undersøkelsesmetoden medfører at målinger innen utvalget med en rimelig grad av sikkerhet kan overføres til å gjelde hele den norske befolkning.

Alle utvalsundersøkelser er imidlertid beheftet med visse feil, dels av menneskelig karakter så som målings- og bearbeidingsfeil, og dels av statistisk art. Når man overfører resultatene til å gjelde hele befolkningen, bør man derfor ikke tillegge dem eksakt gyldighet, men heller se på dem som uttrykk for omtrentlige mål. Spesielt for undergrupper der antall spurte er lite, må man være klar over at feilmarginene kan være forholdsvis store. De tilfeldige statistiske "feil" kan måles for ulike utvalgsstørrelser dersom man kjenner spredningen på svarfordelingene. Nedenfor følger en tabell som kan nyttes som norm for de statistiske feilmarginer man kan regne med ved ulike antall spurte:

Observerte prosentall:

Utvalgs- stør- relse	5% eller 95%	10% eller 90%	15% eller 85%	20% eller 80%	25% eller 75%	30% eller 70%	35% eller 65%	40% eller 60%	45% eller 55%	50%
25	8,6	12,0	14,2	16,0	17,4	18,3	19,0	19,6	19,9	20,0
50	6,2	8,5	10,1	11,3	12,2	13,0	13,6	13,9	14,1	14,1
75	5,0	6,9	8,2	9,2	10,0	10,6	11,0	11,3	11,5	11,5
100	4,4	6,0	7,1	8,0	8,7	9,2	9,5	9,8	9,9	10,0
150	3,6	4,9	5,8	6,5	7,1	7,5	7,8	8,0	8,1	8,2
200	3,1	4,2	5,0	5,7	6,1	6,5	6,7	6,9	7,0	7,1
250	2,8	3,8	4,5	5,1	5,5	5,8	6,0	6,2	6,3	6,3
300	2,5	3,5	4,1	4,6	5,0	5,3	5,5	5,7	5,7	5,8
400	2,2	3,0	3,6	4,0	4,3	4,6	4,8	4,9	5,0	5,0
500	1,9	2,7	3,2	3,6	3,9	4,1	4,3	4,4	4,4	4,5
600	1,8	2,5	2,9	3,3	3,5	3,7	3,8	4,0	4,1	4,1
700	1,6	2,3	2,7	3,0	3,3	3,5	3,6	3,7	3,8	3,8
800	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
900	1,5	2,0	2,4	2,7	2,9	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3
1000	1,4	1,9	2,3	2,5	2,7	2,9	3,0	3,1	3,1	3,2

Eksempel: Dersom 65% av 400 spurte svarer at de selv eier en bil, vil vi med stor sannsynlighet kunne slutte at det "riktige" svaret for f.eks. hele befolkningen vil være 65% + 4,9%.

Spørsmålsformuleringene følger som eget bilag. Sum prosent i svarfordelingene kan variere noe fra 100 p.g.a. vanlige avrundingsregler.

Utvalgsbeskrivelse, kvinner og menn 15 år og eldre

	MENN		KVINNER	
	Utvalg	Off. stat. 1/1-94	Utvalg	Off. stat. 1/1-94
ANTALL PERSONER	505	1,70 mill.	461	1,77 mill.
Område				
Oslo/Akershus	14	21	17	22
Rest Østland ¹	33	28	36	29
Syd-/Vestland	30	31	31	30
Tr. lag/Nord-Norge	23	20	16	19
Distriktstype				
Oslo by	6	11	8	12
Andre byer	46	33	51	34
Tettbygd	24	31	24	31
Spredd	24	25	17	23
Alder				
15 - 24 år	15	19	14	17
25 - 39 år	32	29	33	27
40 - 59 år	32	30	30	28
60 år og over	21	22	23	28

I tabellene vil antall respondenter avvike fra ovennevnte totaltall. Dette kommer av at utvalgene er veiet i henhold til offisiell aldersfordeling - samt etter bosted.

¹ **REST ØSTLAND** omfatter fylkene:

Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark.

SYD-VESTLAND:

Aust- og Vest Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn- og Fjordane, Møre og Romsdal.

TRØNDELAG/NORD-NORGE:

Sør- og Nord Trøndelag, Nordland, Troms, Finnmark.

RH/es

Ordre nr.: 1640/96

EUROBAROMETER 46.1
(- Høst 1996 -)

Instruks: Skjemaet skal brukes overfor personer 15 år og eldre som du finner frem til etter egen instruks og startadresse. Husk å føre bortfallsskjema.

Innledning: Goddag, mitt navn er..... (VIS ID-KORT) fra Nielsen Norge. Kan jeg få snakke med.....?
Vi holder for tiden på med den norske delen av en undersøkelse som gjøres i mange land i Europa
- om holdninger og meninger på forskjellige områder - og ville gjerne få stille deg noen spørsmål.
(HVIS IKKE PASSER NÅ, - AVTAL GJENBESØK.)

1.
Er du norsk statsborger? HVIS JA: Står du oppført i MANNTALLET - under din nåværende adresse, en annen adresse, eller står du ikke i manntallet i det hele tatt?

JA, NORSK STATSBORGER OG STÅR I MANNTALLET UNDER NÅVÆRENDE ADRESSE 1
UNDER ANNEN ADRESSE..... 2
TVIL OM STÅR I MANNTALLET 3
STÅR IKKE I MANNTALLET 4
NEI, JEG ER IKKE NORSK STATSBORGER ..... AVBRYT INTERVJUET 5

2.
Når du er sammen med venner, diskuterer dere da politiske saker ofte, en gang iblant eller aldri?

OFTE 1
EN GANG IBLANT 2
ALDRI 3
(VET IKKE) 4

3.
Når du personlig har en mening som du holder sterkt på, prøver du da noengang å overtale dine venner, bekjente eller arbeidskamerater - til å dele dine synspunkter? Skjer dette..... LES OPP

OFTE 1
AV OG TIL 2
SJELDEN 3
ALDRI 4
(VET IKKE) 5

4. Tror du stort sett at et fremtidig norsk medlemskap i EU vil være.....LES OPP

EN GOD TING 1
EN DÅRLIG TING 2
HVERKEN GODT ELLER DÅRLIG 3
(VET IKKE) 4

5.
Mener du alt i alt at Norge ville hatt fordel eller ikke ved å være medlem av EU?

EN FORDEL 1
IKKE FORDEL 2
(VET IKKE) 3

5b.
Hva er dine forventninger til året som kommer, - tror du at 1997 vil bli bedre, verre eller det samme når det gjelder .....

LES OPP	BEDRE	VERRE	SAMME	VET IKKE
- livet ditt i alminnelighet	1	2	3	4
- den økonomiske situasjonen i Norge	1	2	3	4
- økonomien for din husstand	1	2	3	4
- situasjonen på arbeidsmarkedet i Norge	1	2	3	4
- din egen arbeidssituasjon	1	2	3	4

5f. TIL ALLE

Hvis du forutsetter at Norge blir medlem av EU en gang i fremtiden - så er det ganske sikkert noen som mener at visse politiske områder bør avgjøres av norske myndigheter, mens andre politiske områder bør besluttes i fellesskap innen EU-organisasjonen. Hvilke av følgende politiske områder mener du i tilfelle bør avgjøres av myndighetene her i landet og hvilke bør avgjøres i fellesskap innen EU?

LES OPP OG MARKÉR ETT SVAR FOR HVERT OMRÅDE

LES OPP, - OG VARIER REKKEFØLGEN FRA INTERVJU TIL INTERVJU:	AVGJØRES AV NORSKE MYNDIGHETER	AVGJØRES I FELLESSKAP MED EU	VET IKKE
a) Forsvar	1	2	3
b) Beskyttelse av miljøet	1	2	3
c) Valutasaker	1	2	3
-----			
d) Samarbeid med utviklingsland og den 3.verden	1	2	3
e) Helse og sosial velferd	1	2	3
f) Utdannelse	1	2	3
-----			
g) Grunnleggende regler for radio, fjernsyn og presse	1	2	3
h) Vitenskap og teknologisk forskning	1	2	3
-----			
n) Innvandrings-politikk	1	2	3
r) Kampen mot narkotika	1	2	3
v) Støtte til regioner som har økonomiske vanskeligheter	1	2	3

Så over til et annet emne.

6. Vitenskap og teknologi forandrer måten vi lever på. Jeg skal nå lese opp en del områder hvor ny teknologi stadig utvikles. Kan du for hvert område si meg om du tror det vil forbedre måten vi lever på i de neste 20 årene, eller om det ikke vil få noen virkning, eller om det vil gjøre tingene verre?

LES OPP EN FOR EN:	VIL FORBEDRE	INGEN VIRKNING	GJØRE TING VERRE	VET IKKE
Solenergi	1	2	3	4
Data- og informasjonsteknologi	1	2	3	4
Bioteknologi	1	2	3	4
Telekommunikasjon	1	2	3	4
Nye materialer	1	2	3	4
Romforskning	1	2	3	4

7. Du har nettopp nevnt i hvilken grad du mener ulike typer av ny teknologi vil endre måten vi lever på.

Kan du nå vennligst si meg hva du forbinder med eller kommer til å tenke på når det er snakk om moderne bioteknologi i bred forstand, altså inklusive gen-teknologi?

NOTER SVARENE NEDENFOR SLIK DE BLIR GITT. ETTER HVERT SVAR MÅ DU PROBE: Er det noe annet? Noe mer?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

LES OPP: I fortsettelsen vil vi bruke uttrykket "moderne bioteknologi" i vid forstand, - og tenker da også på gen-teknologi.

5f. TIL ALLE

Hvis du forutsetter at Norge blir medlem av EU en gang i fremtiden - så er det ganske sikkert noen som mener at visse politiske områder bør avgjøres av norske myndigheter, mens andre politiske områder bør besluttes i fellesskap innen EU-organisasjonen. Hvilke av følgende politiske områder mener du i tilfelle bør avgjøres av myndighetene her i landet og hvilke bør avgjøres i fellesskap innen EU?

LES OPP OG MARKÉR ETT SVAR FOR HVERT OMRÅDE

LES OPP, - OG VARIER REKKEFØLGEN FRA INTERVJU TIL INTERVJU:	AVGJØRES AV NORSKE MYNDIGHETER	AVGJØRES I FELLESSKAP MED EU	VET IKKE
a) Forsvar	1	2	3
b) Beskyttelse av miljøet	1	2	3
c) Valutasaker	1	2	3
d) Samarbeid med utviklingsland og den 3.verden	1	2	3
e) Helse og sosial velferd	1	2	3
f) Utdannelse	1	2	3
g) Grunnleggende regler for radio, fjernsyn og presse	1	2	3
h) Vitenskap og teknologisk forskning	1	2	3
n) Innvandrings-politikk	1	2	3
r) Kampen mot narkotika	1	2	3
v) Støtte til regioner som har økonomiske vanskeligheter	1	2	3

Så over til et annet emne.

6. Vitenskap og teknologi forandrer måten vi lever på. Jeg skal nå lese opp en del områder hvor ny teknologi stadig utvikles. Kan du for hvert område si meg om du tror det vil forbedre måten vi lever på i de neste 20 årene, eller om det ikke vil få noen virkning, eller om det vil gjøre tingene verre?

LES OPP EN FOR EN:	VIL FORBEDRE	INGEN VIRKNING	GJØRE TING VERRE	VET IKKE
Solenergi	1	2	3	4
Data- og informasjonsteknologi	1	2	3	4
Genteknologi	1	2	3	4
Telekommunikasjon	1	2	3	4
Nye materialer	1	2	3	4
Romforskning	1	2	3	4

7. Du har nettopp nevnt i hvilken grad du mener forskjellig ny teknologi vil endre måten vi lever på. Kan du nå vennligst si meg hva du forbinder med eller kommer til å tenke på når det er snakk om moderne bioteknologi i bred forstand, altså inklusive gen-teknologi?
 NOTÈR SVARENE NEDENFOR SLIK DE BLIR GITT. ETTER HVERT SVAR MÅ DU PROBE: Er det noe annet? Noe mer?

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

LES OPP: I fortsettelsen vil vi bruke uttrykket "moderne bioteknologi" i vid forstand, - og tenker da også på gen-teknologi.

8. VIS KORT

På dette kortet er det ført opp forskjellige påstander. Kan du for hver av dem si meg om du mener utsagnet er riktig eller galt. Hvis du ikke vet det, kan du si det, så går vi over til neste utsagn.

LES OPP EN FOR EN (MENS KORTET VISES)	RIKTIG	GALT	VET IKKE
a) Det finnes bakterier som lever av avløpsvann	1	2	3
b) Vanlige tomater inneholder ikke gener, men genetisk endrede tomater gjør det	1	2	3
c) Kloning av levende organismer gir nøyaktig identisk avkom	1	2	3
d) Ved å spise frukt som er genetisk endret, kan også et menneskes gener bli forandret	1	2	3
e) Et virus kan bli forurenset av en bakterie	1	2	3
f) Gjær som brukes til brygging av øl består av levende organismer	1	2	3
g) Det er mulig å finne ut i de få første månedene av et svangerskap om et barn har Down's syndrom, d.v.s. om det er mongoloid	1	2	3
h) Dyr som er endret genetisk, er alltid større enn de vanlige	1	2	3
i) Mer enn halvparten av de menneskelige gener er identiske med dem chimpanse har	1	2	3
j) Det er umulig å overføre gener fra dyr til planter	1	2	3

9.

Det er ulike meninger om mennesker enten arver spesielle egenskaper, altså om er født med disse egenskapene, - eller om de hovedsakelig får dem gjennom sin oppfostring og de forhold og betingelser de lever opp i.

Kan du vennligst si meg om du tror hver av de følgende egenskapene hovedsakelig er arvet eller hovedsakelig er resultat av oppfostring og leve-forhold?

LES NEDENFRA OG OPP I ANNETHVERT INTERVJU	Hovedsakelig arvet	Hovedsakelig levetforhold	Vet ikke
a) Kroppens størrelse	1	2	3
b) Intelligens	1	2	3
c) Homoseksuell legning	1	2	3
d) Øye-farge	1	2	3
e) Tendens til å være glad/lykkelig	1	2	3
f) Kriminell tilbøyelighet	1	2	3
g) Holdninger til å arbeide	1	2	3
h) Sportslig dyktighet	1	2	3
i) Mottagelighet for mentale lidelser	1	2	3
j) Musikalske evner	1	2	3

Sp.10. Så noen spørsmål om forskjellige anvendelsesmuligheter for moderne bio-teknologi
10A1 VIS KORT 10A

På dette kortet har vi ført opp en av anvendelsesmulighetene. Kan du først si meg om du er helt enig, delvis enig, delvis uenig eller helt uenig i at det er nyttig for samfunnet å bruke moderne bioteknologi i produksjonen av matvarer, - f.eks. for å gi dem høyere protein-innhold, lengre holdbarhet, endret smak.?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10A2 VIS KORT 10A

Og hvor enig eller uenig er du i at det er risikabelt for samfunnet å anvende denne muligheten?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10A3 VIS KORT 10A

Hvor enig eller uenig er du i at det er moralskt akseptabelt å gjøre dette?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10A4 VIS KORT 10A

Og hvor enig eller uenig er du i at det bør oppmuntres til å bruke denne muligheten?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10B1 VIS KORT 10B

På dette kortet har vi ført opp en annen bruksmulighet. I hvilken grad er du enig eller uenig er du i at det er nyttig for samfunnet å overføre gener fra spesielle plante-arter til nyttevekster som f.eks. grønnsaker for å gjøre dem mer motstandsdyktige mot insekts-skader?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10B2 VIS KORT 10B

Og hvor enig eller uenig er du i at det er risikabelt for samfunnet å anvende denne muligheten?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10B3 VIS KORT 10B Hvor enig eller uenig er du i at det er moralskt akseptabelt å gjøre dette?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10B4 VIS KORT 10B

Og hvor enig eller uenig er du i at det bør oppmuntres til å bruke denne muligheten?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10C1 VIS KORT 10C

Her har vi ført opp en annen bruksmulighet. I hvilken grad er du enig eller uenig er du i at det er nyttig for samfunnet å overføre gener fra mennesker til bakterier for å fremstille medisiner eller vaksiner, f.eks. for å lage insulin til diabetikere?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10C2 VIS KORT 10C

Og hvor enig eller uenig er du i at det er risikabelt for samfunnet å anvende denne muligheten?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10C3 VIS KORT 10C

Hvor enig eller uenig er du i at det er moralskt akseptabelt å gjøre dette?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10C4 VIS KORT 10C

Og hvor enig eller uenig er du i at det bør oppmuntres til å bruke denne muligheten?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10D1 VIS KORT 10D

Her har vi ført opp enda en bruksmulighet. I hvilken grad er du enig eller uenig er du i at det er nyttig for samfunnet å utvikle gen-modifiserte dyr for forsknings-studier i laboratorium, f.eks. mus som har gener som får den til å utvikle kreft?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10D2 VIS KORT 10D

Og hvor enig eller uenig er du i at det er risikabelt for samfunnet å anvende denne muligheten?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10D3 VIS KORT 10D

Hvor enig eller uenig er du i at det er moralskt akseptabelt å gjøre dette?

Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	(Vet ikke)
1	2	3	4	5

10D4 VIS KORT 10D

Og hvor enig eller uenig er du i at det bør oppmuntres til å bruke denne muligheten?

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

10E1 VIS KORT 10E

Her er enda en bruksmulighet. I hvilken grad er du enig eller uenig er du i at det er nyttig for samfunnet å overføre menneskelige gener til dyr for å utvikle organer som kan brukes til transplantasjoner hos mennesker, som f.eks. til griser for hjerte-transplantasjoner hos mennesker. ?

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

10E2 VIS KORT 10E

Og hvor enig eller uenig er du i at det er risikabelt for samfunnet å anvende denne muligheten?

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

10E3 VIS KORT 10E

Hvor enig eller uenig er du i at det er moralskt akseptabelt å gjøre dette?

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

10E4 VIS KORT 10E

Og hvor enig eller uenig er du i at det bør oppmuntres til å bruke denne muligheten?

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

10F1 VIS KORT 10F

Så en bruksmulighet til. I hvilken grad er du enig eller uenig er du i at det er nyttig for samfunnet å benytte genetiske tester for å oppdage sykdommer som vi kan ha arvet fra våre foreldre, som f.eks. systisk fibrose.

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

10F2 VIS KORT 10F

Og hvor enig eller uenig er du i at det er risikabelt for samfunnet å anvende denne muligheten?

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

10F3 VIS KORT 10F

Hvor enig eller uenig er du i at det er moralskt akseptabelt å gjøre dette?

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

10F4 VIS KORT 10F

Og hvor enig eller uenig er du i at det bør oppmuntres til å bruke denne muligheten?

Helt <u>enig</u>	Delvis <u>enig</u>	Delvis <u>uenig</u>	Helt <u>uenig</u>	(Vet <u>ikke</u>)
1	2	3	4	5

11. VIS KORT

Folk har forskjellige oppfatninger om fordelene og risikoene med moderne bio-teknologi, og om hvordan det bør reguleres og kontrolleres. Jeg skal nå lese opp noen forskjellige påstander, - og for hver av dem vil jeg gjerne vite om du stort sett er enig eller stort sett uenig i påstanden.

LES NEDENFRA OG OPP I ANNETHVERT INTERVJU	STORT SETT ENIG	STORT SETT UENIG	VET IKKE
a) De nåværende lover og regler er tilstrekkelige til å beskytte folk for enhver risiko forbundet med moderne bioteknologi	1	2	3
b) Uansett lover og regler så vil de som arbeider med bioteknologi gjøre akkurat som de selv ønsker	1	2	3
c) Bare tradisjonelle avls-metoder bør benyttes, fremfor å endre de arvelige egenskapene til planter og dyr gjennom moderne bioteknologi	1	2	3
d) Reguleringen av moderne bioteknologi bør hovedsakelig overlates til industrien	1	2	3
e) Moderne bioteknologi er så komplekst at det er bortkastet tid med en offentlig debatt om det	1	2	3
f) Det bør ikke være nødvendig med spesiell merking av gen-modifiserte matvarer	1	2	3
g) Jeg ville kjøpe gen-modifisert frukt hvis den smakte bedre	1	2	3
h) Det er nødvendig at religiøse organisasjoner får uttale seg om reguleringen av moderne bioteknologi	1	2	3
i) Vi er nødt til å akseptere en viss grad av risiko med moderne bioteknologi hvis det øker vår økonomiske konkurranse-evne	1	2	3
j) Til å endre arvelige egenskaper hos planter og dyr, kan tradisjonelle avls-metoder være like effektive som moderne bioteknologi	1	2	3

Sp 12 VIS KORT

Hvilken av de følgende institusjoner mener du først og fremst bør stå for reguleringen av moderne bioteknologi? LES OPP EN FOR EN. (KUN ETT SVAR)

Internasjonale organisasjoner som f.eks. FN, Verdens Helse Organisasjon	1
Offentlige myndigheter i Norge	2
Etiske komitèer	3
Stortinget	4
EU/EØS, eller offentlige organer i EU/EØS-samarbeidet	5
Vitenskapelige organisasjoner	6
(Ingen av disse)	7
(Vet ikke)	8

Sp13. VIS KORT

Jeg skal nå lese opp en liste over ti ting som kanskje kan komme til å skje i løpet av de neste 20 årene som et resultat av utviklingen innen moderne bioteknologi. Kan du vennligst si meg for hver av dem om du tror det er sannsynlig eller usannsynlig at det vil skje i løpet av de neste 20 årene?

LES OPP: (NEDENFRA I ANNETHVERT INTERVJU)	SANN-SYNLIG	USANN-SYNLIG	VET IKKE
En vesentlig reduksjon av miljø-forurensningen	1	2	3
Adgang for forsikringsselskapene til å kreve genetiske tester før de fastsetter hva en forsikringstager må betale i premie	1	2	3
En vesentlig reduksjon av hungersnød i verden	1	2	3
Utvikling av nye, farlige sykdommer	1	2	3
Oppklaring av flere forbrytelser gjennom genetiske fingeravtrykk	1	2	3
En reduksjon av antall varianter av frukt og grønnsaker vi kan få	1	2	3
De fleste genetiske sykdommer vil kunne helbredes	1	2	3
Få mere ut av natur-ressurser i den tredje verden	1	2	3
Å kunne få barn med ønskede egenskaper	1	2	3
Erstatte de fleste eksisterende matvarer med nye varianter	1	2	3

14. VIS KORT

Nå vil jeg gjerne vite hvilke av følgende informasjonskilder du har tillit til at forteller deg sannheten om moderne bioteknologi.

- a) Kan du vennligst si meg hvilken av kildene på dette kortet som du ville ha aller størst tillit til?
KUN ETT SVAR, AVMERK UNDER a
- b) Og hvilke andre av kildene ville du stole på at forteller deg sannheten om moderne bioteknologi?
KAN VÆRE FLERE SVAR, AVMERK UNDER b

	a) ALLER STØRST TILLIT	b) ANDRE STOLER PÅ
Forbruker-organisasjoner	01	01,
Miljø-organisasjoner	02	02,
Dyrebeskyttelse-organisasjoner	03	03,
Politiske organisasjoner	04	04,
Fagforeninger	05	05,
Religiøse organisasjoner	06	06,
Offentlige myndigheter	07	07,
Industrien	08	08,
Skoler eller universiteter	09	09,
(Vet ikke)	10	10,

15) VIS SKALA

Vi har nå vært gjennom mange forhold som har med moderne bioteknologi å gjøre. Noen mener disse sakene er meget viktige mens andre mener de slett ikke er viktige. Kan du ved hjelp av skalaen på dette kortet si meg hvor viktig eller uviktig du mener disse tingene er for deg personlig?

Hvis du mener det slett ikke er viktig ,svarer du poengtallet 1. Og hvis du mener det er særdeles viktig, svarer du 10. Med tall mellom 1 og 10 kan du gradere din mening mellom disse ytterpunktene.

SLETT IKKE
VIKTIG

SÆRDELES
VIKTIG

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Nekter å svare   1

Vet ikke   2

Sp13 VIS KORT

Jeg skal nå lese opp en liste over ti ting som kanskje kan komme til å skje i løpet av de neste 20 årene som et resultat av utviklingen innen moderne bioteknologi. Kan du vennligst si meg for hver av dem om du tror det er sannsynlig eller usannsynlig at det vil skje i løpet av de neste 20 årene?

LES OPP: (NEDENFRA I ANNETHVERT INTERVJU)	SANN- SYNLIG	USANN- SYNLIG	VET IKKE
En vesentlig reduksjon av miljø-forurensningen	1	2	3
Adgang for forsikringsselskapene til å kreve genetiske tester før de fastsetter hva en forsikringstager må betale i premie	1	2	3
En vesentlig reduksjon av hungersnød i verden	1	2	3
Utvikling av nye, farlige sykdommer	1	2	3
Oppklaring av flere forbrytelser gjennom genetiske fingeravtrykk	1	2	3
En reduksjon av antall varianter av frukt og grønnsaker vi kan få	1	2	3
De fleste genetiske sykdommer vil kunne helbredes	1	2	3
Få mere ut av natur-ressurser i den tredje verden	1	2	3
Å kunne få barn med ønskede egenskaper	1	2	3
Erstatte de fleste eksisterende matvarer med nye varianter	1	2	3

14. VIS KORT Nå vil jeg gjerne høre.....

- a) .... Hvilken av følgende organisasjoner stoler du mest på at forteller deg sannheten om moderne bioteknologi? KUN ETT SVAR, AVMERK UNDER a
- b) .... Og hvilken av organisasjonene stoler du mest på at forteller deg sannheten om genetisk endrede jordbruksvarer som er dyrket på åkrene? KUN ETT SVAR, AVMERK UNDER b
- c) .... Og hvilken av organisasjonene stoler du mest på at forteller deg sannheten om overføring av menneskelige gener til dyr for å få laget organer som kan transplanteres i mennesker? KUN ETT SVAR, AVMERK UNDER c

	a) MODERNE BIOTEKNOLOGI	b) JORDBRUKS- VARER	c) TRANS- PLANTASJONER
Forbruker-organisasjoner	01	01	01
Miljø-organisasjoner	02	02	02
Dyrebeskyttelses-organisasjoner	03	03	03
Leger/Legeforeningen	04	04	04
Landbruksorganisasjoner	05	05	05
Religiøse organisasjoner	06	06	06
Offentlige myndigheter	07	07	07
Internasjonale offentlige organer	08	08	08
Industrien	09	09	09
Universiteter	10	10	10
Politiske partier	11	11	11
TV og aviser	12	12	12
(Ingen av disse) (Nevnt spontant)	13	13	13
(Vet ikke)	14	14	14

15) VIS SKALA

Vi har nå vært gjennom mange forhold som har med moderne bioteknologi å gjøre. Noen mener disse sakene er meget viktige mens andre mener de slett ikke er viktige. Kan du ved hjelp av skalaen på dette kortet si meg hvor viktig eller uviktig du mener disse tingene er for deg personlig?

Hvis du mener det slett ikke er viktig, svarer du poengtallet 1. Og hvis du mener det er særdeles viktig, svarer du 10. Med tall mellom 1 og 10 kan du gradere din mening mellom disse ytterpunktene.

SLETT IKKE
VIKTIG

SÆRDELES
VIKTIG

1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

Nekter å svare   1
Vet ikke   2

15 b. **VIS KORT**

Det forskes nå i anvendelse av bioteknologiske teknikker på mange forskjellige områder. På dette kortet har vi ført opp fem aktuelle områder for denne forskningen. Kan du for hvert av disse områdene si meg i hvilken grad du er enig eller uenig i at slik forskning er verd å satse på og bør støttes.

SPØR FOR HVERT OMRÅDE NEDENFOR: Er du helt enig, delvis enig, delvis uenig eller helt uenig at det bør satses på og støttes opp om forskning vedrørende.....

LES OPP (NEDENFRA OG OPP I ANNETHVERT INTERVJU)	Helt enig	Delvis enig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke
a) dyrking av genetisk endrede planter i landbruket, som f.eks. soya, mais	1	2	3	4	5
b) produksjon av matvarer ved hjelp av genetisk endrede organismer, - som f.eks. ost, tomater	1	2	3	4	5
c) fremstilling av medikamenter ved hjelp av genetisk endrede mikro-organismer, - som f.eks. mot hjerteinfarkt, sukkersyke	1	2	3	4	5
d) behandling av sykdommer ved hjelp av geneterapi i kroppsceller, - som ikke kan videreføres til neste generasjon	1	2	3	4	5
e) behandling av genetisk betingende sykdommer gjennom endring av arveanlegg, - som kan videreføres til neste generasjon	1	2	3	4	5

15c) **VIS KORT**

Matvarer som inneholder eller er produsert ved hjelp av genmodifiserte organismer er foreløpig ikke tilgjengelige i Norge. På dette kortet har vi listet opp noen eksempler på produkter som er lansert i andre land og som kan bli aktuelle hos oss. Hvor sannsynlig eller usannsynlig er det at du kommer til å kjøpe følgende produkter dersom de blir tilgjengelige på det norske markedet, tror du?

	VIL SIKKERT KJØPE	SANN- SYNLIGVIS KJØPE	SANN- SYNLIGVIS IKKE KJØPE	VIL SIKKERT IKKE KJØPE	VET IKKE
LES OPP EN FOR EN:					
a) genmodifiserte tomater med lang holdbarhet	1	2	3	4	5
b) melk fra kyr som har fått tilført et veksthormon som stimulerer melkeproduksjonen	1	2	3	4	5
c) genmodifiserte poteter som er motstandsdyktige mot sykdom	1	2	3	4	5
d) genmodifisert oppdrettslaks som vokser raskere	1	2	3	4	5
e) kjøtt fra gris som har fått tilført et veksthormon som gjør kjøttet ekstra magert	1	2	3	4	5

16) Har du i løpet av de siste tre måneder hørt eller lest noe om saker som har med moderne bioteknologi å gjøre? **HVIS JA:** Var det i aviser, i blader, på TV, eller på radio? (KAN VÆRE FLERE SVAR)

- NEI, HAR IKKE 1
- JA, I AVISER 2
- JA, I BLADER 3
- JA, PÅ TV 4
- JA, PÅ RADIO 5
- JA, MEN HUSKER IKKE 6

17)

Har du noengang, altså før i dag, snakket med noen om moderne bioteknologi? **HVIS JA:** Har det hendt ofte, av og til, eller bare en eller et par ganger?

- NEI, ALDRI 1
- JA, OFTE 2
- JA, AV OG TIL 3
- JA, EN/TO GANGER 4
- VET IKKE 5

32. **VIS KORT**

Tror du at en europeisk valuta ville eller ikke ville.....

LES OPP	VILLE	VILLE IKKE	VET IKKE
a) ....gi en raskere økonomisk vekst	1	2	3
b) ....skape flere arbeidsplasser	1	2	3
c) ....gjøre det lettere å handle rundt omkring i Europa siden prisene vil være sammenlignbare	1	2	3
d) ....fjerne omkostningene ved å veksle fra en valuta til en annen	1	2	3
e) ....gjøre livet enklere for folk som reiser over landegrensene	1	2	3
f) ....skjære ned omkostningene ved handel mellom medlemsland i den monetære union	1	2	3
g) ....redusere urolighetene i valuta-markedene	1	2	3
h) ....resultere i høyere inflasjon	1	2	3
i) ....resultere i større fluktuasjoner i det internasjonale valuta-marked	1	2	3
j) ....resultere i større forskjeller mellom de rike og de fattige	1	2	3
k) ....ha større ulemper enn fordeler	1	2	3
l) ....medføre at medlemslandene vil miste kontrollen over sin økonomiske politikk	1	2	3
m) ....medføre at medlemslandene vil miste for mye av sin identitet	1	2	3

(Spm. 33-43 utgår i Norge)

44. **VIS KORT**

La oss nå snakke litt om et annet emne, nemlig informasjons-teknologi og data-vern.

Informasjons- og kommunikasjons-teknologien er blitt mer og mer fremtredende både i privat og yrkesmessig sammenheng. Det er nå mulig å sammenkoble datamaskiner, telefoner, fjernsyn, video-opptakere og kommunikasjons-satelitter. Disse såkalte informasjons-autostradaene gir oss adgang til informasjons-verdenen, slik at du kan komme i kontakt med forskjellige mennesker, forskjellige leverandører o.s.v. over hele verden fra ens PC, ens TV eller ens telefon. Ved å benytte et kommunikasjons-nettverk slik som Internet på PC, Tekst TV på fjernsynet o.l., - kan man få adgang til forskjellige tjenester.

Kan du vennligst si meg for hver av de tjenestene jeg nå leser opp, om dette er noe som interesserer deg eller ikke?

LES OPP (NEDENFRA OG OPP I ANNETHVERT INTERVJU)	J A, INTER-ESSERT	NEI, IKKE INTER-ESSERT	VET IKKE
Få en leges mening om et helsespørsmål på direkte linje til din PC eller TV-skjerm f.eks. forklaring om en røntgen- eller blod-prøve	1	2	3
Delta på en fullstendig omvisningstur med guide i et museum på direkte linje til ditt eget hjem, nesten som om du var på museet	1	2	3
Delta fra ditt eget hjem, men som om du var på stedet, - i en debatt med en politiker	1	2	3
Følge et kurs i ditt eget hjem som om du personlig var til stede	1	2	3
Rådføre deg med lokale myndigheter eller kommune-administrasjon fra ditt hjem, og få de dokumenter du trenger uten å måtte gå dit	1	2	3
Lese norske og utenlandske aviser og blader på en skjerm like etter at de er publisert	1	2	3
Få informasjon om produkter og tjenester direkte på din TV- eller PC-skjerm slik at du får anledning til å kjøpe eller leie dem	1	2	3
Gjøre det lettere å se etter ny jobb ved å innhente opplysninger fra arbeidsformidlingen eller aktuelle private bedrifter direkte via PC eller Tekst-TV	1	2	3
Delta i diskusjonsgrupper som utveksler informasjon og erfaringer med hverandre på ditt arbeids-område og/eller hobby, fritidsområder	1	2	3
Motta og sende elektronisk post, eller "e-mail", i hjemmet	1	2	3
Bestyre din egen bank-konto, få opplysninger om børsverdier eller annen finansinformasjon direkte fra eget hjem	1	2	3
Organisere en komplett reise fra ditt hjem ved å få informasjon om steder, reisekostnader, bestillinger o.l. direkte på din PC eller TV-skjerm	1	2	3

45.

I bruk vil noen av de nettverkstjenestene som vi nettopp har nevnt, etterlate "elektroniske spor", som brukerens navn, adresse, fødselsdato, kjønn.

Ville du være meget engstelig, ganske engstelig, ikke særlig engstelig eller slett ikke engstelig for å etterlate slike personlige spor på nettverkene?

MEGET ENGSTELIG	1
GANSKE ENGSTELIG	2
IKKE SÆRLIG ENGSTELIG	3
SLETT IKKE ENGSTELIG	4
VET IKKE	5

46.

Den personlige informasjonen som kan samles inn om folk når de bruker disse tjenestene, kan benyttes til å sende dem annonse-brosjyrer eller selges til forretninger, forsikringselskaper eller gis til offentlige myndigheter.

Ville du være meget engstelig, ganske engstelig, ikke særlig engstelig eller slett ikke engstelig for dette.

MEGET ENGSTELIG	1
GANSKE ENGSTELIG	2
IKKE SÆRLIG ENGSTELIG	3
SLETT IKKE ENGSTELIG	4
DET KOMMER AN PÅ O.L.	5
VET IKKE	6

47. VIS KORT

Hvilket av de følgende synspunktene stemmer best med din egen mening? **LES OPP, KUN ETT SVAR**

Jeg ville ikke bruke disse nye kommunikasjons-teknologiene og de nye tjenestene de tilhør, fordi jeg mener at risikoen er for stor for at en eller annen vil bruke informasjonen om meg på en måte som jeg ikke er enig i	1
Jeg ville ikke nøle med å bruke disse nye teknologiene og nye tjenestene hvis det kunne garanteres at jeg selv kan kontrollere hvordan den personlige informasjonen om meg vil bli brukt	2
Jeg ville bruke disse nye teknologiene og tjenestene uansett, - fordi når du bruker f.eks. en bank eller et kreditt-kort, så etterlater du deg også spor med personlig informasjon	3
Jeg ville bruke disse nye teknologiene og tjenestene, men så lite som mulig for å etterlate minst mulig personlig informasjon	4
(Jeg bruker allerede disse nye teknologiene og tjenestene, men begrenser det så godt jeg kan for å etterlate minst mulig personlig informasjon) (NEVNT SPONTANT)	5
(Jeg bruker allerede disse nye teknologiene og tjenestene) (NEVNT SPONTANT)	6
(Ingen av disse) (NEVNT SPONTANT)	7
(Vet ikke)	8

48. VIS KORT

Hvis du tenker på betalings-måtene for varer og tjenester som kan kjøpes gjennom disse nettverkene, - hvilken av følgende synspunkter stemmer best med din egen mening?

LES OPP, KUN ETT SVAR

Jeg kunne tenke meg å bruke en hvilken som helst betalingsmåte, også de som etterlater spor	1
Jeg kunne tenke meg å bruke en hvilken som helst betalingsmåte, også de som etterlater spor, forutsatt at denne informasjonen bare brukes for å gjøre meg istand til å kontrollere og sjekke mine utgifter	2
Jeg kunne ikke tenke meg å benytte noen betalingsmåte som etterlater spor	3
(Det kommer an på/jeg ville foretrekke et valg) (NEVNT SPONTANT)	4
(Jeg ville ikke kjøpe noen produkter eller tjenester via disse nettverkene) (NEVNT SPONTANT)	5
(Ingen av disse) (NEVNT SPONTANT)	6
(Vet ikke)	7

49. **VIS KORT**

Hvilket, eller hvilke to, av de følgende synspunktene stemmer best med din egen mening?

LES OPP, MAX TO SVAR

Det <u>må</u> være mulig å få adgang til disse nettverkene ved å gi ingen eller svært lite personlig informasjon	1,
Jeg ønsker alltid å vite hvem som har informasjon om meg og hva de akter å bruke den til	2,
Jeg ønsker å få anledning til å gi mitt samtykke før informasjon om meg blir benyttet	3,
Det spiller ingen rolle for meg hva som blir gjort med informasjonen om meg, hvis det gjør det mulig for meg å benytte en ny tjeneste	4,
Hvis jeg får vite om det på forhånd, gjør det ikke meg noe om firmaer bruker informasjon om meg for å sende meg reklamebrosjyrer	5,
Jeg ønsker at sporene som jeg etterlater meg på nettverkene når jeg bruker disse nye teknologiske tjenestene, forblir konfidensielle eller slettes automatisk slik at ingen kan bruke dem	6,
(Ingen av disse) (NEVNT SPONTANT)	7,
(Vet ikke)	8,

50.

I flere land finnes det lover som tar sikte på å beskytte ditt privat-liv og som fastsetter bestemte regler omkring bruken av informasjon om deg. Disse lovene krever f.eks. at man har din tillatelse for å bruke informasjonen og gir deg rett til å nekte bruk som du ikke ønsker eller ikke vil tillate lenger. Har du, før i dag, hørt noe om slike lover eksisterer i Norge?

JA, HAR HØRT	1
NEI, IKKE HØRT	2
VET IKKE	3

51.

Tror du det er meget viktig, viktig, ikke særlig viktig, eller slett ikke viktig at det offentlige prøver å sikre at ditt privat-liv og personlig informasjon blir beskyttet?

MEGET VIKTIG	1
VIKTIG	2
IKKE SÆRLIG VIKTIG	3
SLETT IKKE VIKTIG	4
VET IKKE	5

52.

Nå for tiden kan informasjon om deg overflyttes raskt fra en del av verden til en annen. Tror du det er meget viktig, viktig, ikke særlig viktig, eller slett ikke viktig at ditt privat-liv og personlig informasjon blir beskyttet ikke bare i Norge, men også over hele verden?

MEGET VIKTIG	1
VIKTIG	2
IKKE SÆRLIG VIKTIG	3
SLETT IKKE VIKTIG	4
VET IKKE	5

53.

Så har vi noen spørsmål om Norge og EU. Norge har som kjent sammen med de øvrige EFTA-land inngått den såkalte EØS avtalen med EU. Mener du at denne EØS-avtalen stort sett vil være positiv eller negativ for Norge?

POSITIV	1
NEGATIV	2
BÅDE OG	3
(VET IKKE)	4

54.

Tror du EØS-avtalen vil være en selvstendig og varig løsning for Norges vedkommende, eller tror du at den vil være et steg på veien til fullt medlemskap?

SELVSTENDIG OG VARIG LØSNING	1
STEG MOT MEDLEMSKAP	2
(VET IKKE)	3

55.

Den 28. november 1994 hadde vi som kjent folkeavstemning om Norge burde bli medlem av EU eller ikke. Fikk du selv anledning til å stemme ved folkeavstemningen, - og stemte du i tilfelle for eller imot norsk medlemskap?

STEMTE FOR	1
STEMTE MOT	2
STEMTE IKKE	3

56.

Forsøk å tenk deg at det hadde vært ny folkeavstemning nå. Ville du da ha stemt for eller imot norsk medlemskap i EU, tror du?

VILLE STEMTE FOR	1
VILLE STEMTE MOT	2
(VET IKKE)	3